

ECONOMIA, AIGUA I FUTUR

MANIFEST

El debat sobre l'aigua és també un debat sobre cohesió territorial, sobre economia i sobre progrés social. De fet, rere les problemàtiques que aniran sorgint, si no l'afrontem com una qüestió estructural i amb tot el país sencer, s'afeblirà el progrés, s'incrementaran les desigualtats i perdrem la prosperitat compartida com a societat.

Mentre veiem com la qüestió de la sequera, que no és nova, acumula soroll, però no els consensos per afrontar de forma compartida les decisions que caldrà anar prenent, des del món empresarial volem **obrir un espai de reflexió**. Un espai que és un punt de partida, no d'arribada, des d'on volem sumar, amb mirada llarga, sobre com cal que afrontem com a país la **millor gestió de l'aigua**.

L'aigua és un recurs essencial per al manteniment dels ecosistemes naturals i el desenvolupament humà. En moments de sequera la seva importància estratègica es fa encara més evident, i sorgeixen debats sobre com gestionar el recurs hídric de manera eficient i sostenible per garantir-ne la disponibilitat a llarg termini i **minimitzar els efectes negatius de l'escassetat d'aigua en persones i activitats, en diferents sectors i territoris**.

Des d'una perspectiva econòmica, l'aigua és fonamental per al creixement i desenvolupament de molts sectors productius, des de l'agricultura i la ramaderia fins a la indústria i l'energia. Tanmateix, la seva gestió no sempre ha estat adequada i s'han produït situacions de sobreexplotació i contaminació que n'han afectat negativament la disponibilitat i la qualitat.

El canvi climàtic està tenint i tindrà una forta incidència en la gestió de l'aigua i els ecosistemes fluvials. Diversos estudis apunten que **en el nostre entorn mediterrani plourà menys i pitjor**. Menys, perquè la pluviometria anual tendirà a ser més baixa, i pitjor, perquè els fenòmens extrems de sequera i episodis torrencials seran més freqüents, cosa que dificulta l'emmagatzematge d'aigua als aqüífers i als embassaments, i l'augment de la temperatura redueix la proporció de neu com a sistema d'emmagatzematge d'aigua.

A Catalunya, el problema actual de manca d'aigua té una base climàtica i estructural que no és nova i que cal resoldre amb mesures estructurals, ja que es magnifica exponencialment per l'actual situació conjuntural de sequera. Es tracta de considerar, en la presa de decisions, tant la quantitat i qualitat de l'aigua com la seva interrelació amb els ecosistemes naturals, la societat i l'economia, i assegurar que s'implementen mesures per protegir i conservar ambdós aspectes.

Per això, **cal impulsar els millors consensos per promoure una política integral de gestió de l'aigua** que vagi més enllà de l'actual gestió de recursos hídrics, afegint-hi els aspectes mediambientals, socials, econòmics i culturals associats al seu ús i de tot el país sencer. Més enllà de les mesures puntuals necessàries per pal·liar els efectes de la sequera, cal una reflexió en profunditat que permeti projectar de manera clara quines actuacions es duran a terme, a mitjà i llarg termini, i que es faci amb criteris mediambientalment sostenibles i alhora innovadors.

Malgrat la manca de gestió integral de l'aigua, algunes mesures d'estalvi i eficiència que s'han anat incorporant en el consum domèstic, industrial i agrari han permès disminuir

el consum d'aigua al llarg dels últims 10 anys. També hi ha un **consum urbà a Catalunya relativament baix** si es compara amb els registres internacionals. **La indústria ha aconseguit importants estalvis en el consum:** ha millorat l'autoabastament (amb mines, pous,...) i ha avançat en la reutilització d'aigua interna, la depuració industrial, la disminució de les càrregues contaminants que s'aboquen, els tractaments per a la millora de l'aigua per als seus processos, entre altres. Però tot això no és ni serà suficient.

També l'agricultura ha avançat en la gestió de l'aigua, element constitutiu essencial dels aliments. La disponibilitat d'aigua és un factor clau per assegurar la disponibilitat d'aliments i l'autosuficiència alimentària –que actualment és del 38,8% a Catalunya–, i la seva vinculació amb la disminució de la petjada de carboni dels productes. Per aquest motiu, també **el sector agrícola ha incorporat pràctiques més eficients en el consum d'aigua** i que tenen en compte la capacitat de càrrega dels ecosistemes, per evitar la sobreexplotació dels recursos hídrics. A això hi hem d'afegir les polítiques de gestió de la terra que promoguin la conservació de la qualitat dels sòls i afavoreixin la infiltració de l'aigua, per tal de millorar-ne la retenció i reduir-ne la pèrdua per escorrentia.

Malgrat això, no es pot perdre de vista que som un país on **l'aigua és un recurs limitat**, i la millora en el seu ús hauria de ser un objectiu permanent i d'aplicació transversal. Això només es pot aconseguir mitjançant una **gestió estratègica de l'aigua**, constant i sostinguda al llarg del temps, com ara amb polítiques de preu, taxes, cànons o mecanismes correctors del consum responsable, com es fa en altres països.

En altres àmbits, com les infraestructures, encara hi ha molt camí per recórrer. No s'han fet tots els deures que calien. **Manquen aquelles grans infraestructures estratègiques que han de permetre resoldre els problemes d'abastament** i l'actualització de les xarxes de distribució de l'aigua, amb una alarmant pèrdua d'aigua que algunes fonts xifren en un 25% de l'aigua transportada. I cal dir que, malgrat haver patit ja problemes en altres moments de la nostra història, no s'han pres mesures estructurals i suficients en aquest sentit i que ara ens permetrien estar en una millor posició.

I com tot procés de transició, hi ha activitats econòmiques que han d'invertir per adaptar-se. És un procés que requereix un **acompanyament urgent a través de programes públics d'ajuts** que permetin generalitzar encara més la transició en l'ús eficient de l'aigua, com ja s'ha fet en altres àmbits.

Cal una mirada de llarg termini, juntament amb una política de curt termini que vagi més enllà d'una restricció generalitzada, que no valora les conseqüències en l'activitat econòmica, en l'ocupació i en el nivell de preus dels aliments. També **cal una mirada que eviti la confrontació entre els diferents usos possibles**, entre aigua o activitat, entre persones, manteniment dels ecosistemes o progrés, perquè totes són cares d'una mateixa moneda.

Com va succeir fa 160 anys amb l'impuls del canal d'Urgell, des del món empresarial i la societat civil organitzada volem **impulsar el debat i la reflexió al voltant de l'aigua**, sabent que tots hi hem de posar de part nostra sense defugir els reptes, però tenint en

compte que no és un debat d'uns i altres, sinó del progrés del país i les seves persones. No és el moment de plantejar conflictes entre els diferents usos de l'aigua (agrari, de boca, industrial o turístic) i entre territoris, sinó d'afrontar una situació d'emergència sense perjudicar ni la ciutadania ni la marxa econòmica del país.

D'aquesta, com de qualsevol crisi i com va succeir amb la crisi sanitària, en sortirem enfortits si preservem el màxim nombre d'empreses i d'activitat possible. És necessari **preservar l'activitat econòmica i assegurar un nivell productiu d'aliments per a la població** davant la situació de sequera per evitar les desigualtats que comportaria no fer-ho, tot garantint la utilització més eficient i sostenible de l'aigua, l'activitat econòmica i la preservació de llocs de treball i l'escalada de preus que pot comportar.

Aquest manifest busca l'equilibri entre l'ús de l'aigua a l'economia, les persones i la protecció del recurs hídric, per garantir-ne la disponibilitat a llarg termini i minimitzar els efectes negatius de l'escassetat d'aigua en diferents sectors i territoris. També busca ser un punt de partida i de reflexió perquè entre tots i totes el món empresarial i la societat civil organitzada, però també les administracions i les organitzacions polítiques a les quals interpel·lem, puguem generar els espais de debat, reflexió i consensos que requereix aquesta qüestió: la gestió de l'aigua.

Per aquest motiu, **les entitats signants, proposem l'adopció de les següents mesures amb l'impuls de les administracions públiques i les institucions competents:**

A.- Mesures a curt termini

1. Crear la Taula de l'Aigua de Catalunya, liderada per la Generalitat de Catalunya, la qual ha d'incloure i implicar totes les administracions i actors econòmics, per tal d'establir les bases del futur Pacte Nacional de l'Aigua. La taula també ha de crear un espai permanent de governança de l'aigua a Catalunya que permeti coordinar i fer un seguiment de les actuacions incloses en el Pacte Nacional de l'Aigua.
2. Establir, amb caràcter d'urgència, un programa d'ajuts directes i crèdits a les empreses afectades per la sequera, destinat a la preservació del teixit productiu i al manteniment de l'ocupació. En especial, cal vetllar per la ràpida arribada d'ajuts a les empreses directament afectades per les limitacions i les restriccions d'aigua, tant de caràcter econòmic destinades a la sostenibilitat del negoci i la manca de pagament dels préstecs públics que tenen concedits, com en l'àmbit laboral a través, entre d'altres, de mesures de regulació temporal de l'ocupació.
3. Revisar la fiscalitat de les activitats afectades per la sequera, per tal de fer un retorn de les taxes i impostos pagats, així com la suspensió dels mateixos mentre duri la situació de sequera i no puguin desenvolupar la seva activitat.
4. Redissenyar i accelerar tots aquells tràmits administratius vinculats amb l'aigua, de manera que es pugui fer la ràpida implantació de mesures vinculades a l'eficiència de l'aigua. Amb caràcter d'urgència, s'acceleraran els tràmits administratius vinculats a:

- a. les autoritzacions per a la reutilització de l'aigua reciclada i tractada per part de les empreses.
 - b. l'economia circular i sistemes de tractament de purins, plantes de biogàs, digestats i lixiviats, de manera que permetin recuperar i regenerar aigua d'origen orgànic.
5. Accelerar i prioritzar l'execució d'aquelles actuacions previstes en la planificació de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) i a la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE) que es puguin dur a terme de forma immediata. En el termini màxim d'un mes, la Generalitat hauria de presentar una nova calendarització de les inversions i la concreció de les actuacions destinades a la reparació i eficiència de la xarxa de distribució de l'aigua.
 6. Estudiar, per part del departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, els efectes de la sequera en els preus dels aliments i productes bàsics dels pròxims mesos, cosa que permetria dissenyar programes de col·laboració publicoprivada amb l'objectiu de minimitzar els efectes econòmics als sectors afectats i contenir parcialment l'increment de costos en els preus de venda als ciutadans.
 7. Aplicar les restriccions previstes en el Pla especial d'actuació en situació d'alerta i eventual sequera (PES) de manera proporcional a l'historial del consum d'aigua i les mesures d'eficiència hídrica de les activitats, prioritzant aquelles que n'han millorat l'eficiència d'ús, que tinguin en compte la disponibilitat de recursos hídrics a la zona i altres criteris que permetin una proporcionalitat en la reducció de l'activitat. En definitiva, s'hauria de valorar, i no penalitzar, aquelles empreses que fa anys que apliquen polítiques de reducció del consum, i excloure o limitar les restriccions a les instal·lacions que cobreixen serveis essencials com, per exemple, hospitals i bugaderies industrials hospitalàries.
 8. Incrementar la dotació dels fons europeus Next Generation destinats a la sostenibilitat del cicle de l'aigua, a la millora en l'eficiència del regadiu, a la gestió de l'aigua en les pimes i autònoms, i per a l'eficiència dels processos productius intensius en aigua.
 9. Realitzar una campanya de divulgació de les solucions i productes més eficients en consum d'aigua, tant a nivell de consum urbà com dels diferents sectors econòmics, en col·laboració amb les entitats representatives dels diferents col·lectius.
 10. Crear programes específics de formació i reciclatge per als treballadors afectats per la sequera.

B.- Mesures a mitjà i llarg termini

11. Planificar i calendaritzar aquelles actuacions i inversions de mitjà i llarg termini que donin resiliència al sistema hídric català. Aquestes mesures es debatran a la Taula de l'Aigua de Catalunya per tal de ser incloses en el Pacte Nacional per l'Aigua. Es proposen, entre d'altres, les següents mesures prioritàries:

- a. Establir un sistema de retorn de l'aigua al sistema un cop usada. Un cop depurada, l'aigua es retorna a la conca de captació, restituint el seu cabal natural, o es destina a usos específics com poden ser els relacionats amb l'agricultura o el paisatgisme.
 - b. En el cas de l'aigua de la conurbació urbana de Barcelona, diversificar les fonts externes de captació d'aigua, ara concentrades en rius com el Ter i el Llobregat.
 - c. Generalitzar a tot el territori la regeneració avançada de l'aigua i la seva infiltració en els aqüífers.
 - d. Planificar àrees de recàrrega dels aqüífers per aprofitar els excedents de pluja, seguint l'exemple de les pràctiques iniciades a Califòrnia.
 - e. Assegurar la interconnexió del sistema per garantir el subministrament i la restitució de l'aigua al seu lloc d'origen, per tal de salvar els problemes d'estacionalitat de cabals.
 - f. Augmentar la capacitat de dessalatge d'aigua, ampliant les instal·lacions existents i creant-ne de noves en punts sensibles.
 - g. Aconseguir una informació precisa i actualitzada en el cicle urbà de l'aigua, el regadiu i la indústria, que permeti tenir una millor capacitat de control i gestió del recurs. En aquest sentit, és urgent digitalitzar la xarxa de transport de l'aigua, amb la finalitat de detectar pèrdues i prioritzar les inversions que en millorin l'eficiència.
 - h. Modificar el codi de construcció per obligar la separació i reutilització d'aigües grises als nous habitatges.
12. Establir programes de suport i foment de l'eficiència en l'ús de l'aigua a tots els sectors econòmics, amb una durada mínima de 10 anys, que permeti una planificació adequada de les inversions que es requereixen per a la:
- a. Modernització de regadius, adaptant models innovadors com els utilitzats amb èxit a Israel.
 - b. La reconversió dels processos industrials i altres activitats econòmiques amb utilització intensiva de l'aigua cap a sistemes de consum altament eficients.
 - c. L'adopció de mesures de gestió sostenible de l'aigua en el cicle urbà i l'aprofitament d'aigües pluvials.
13. Promoure la recerca i el desenvolupament de tecnologies innovadores, mitjançant la col·laboració entre les administracions, els sectors i les universitats, de manera que es pugui fer una gestió més sostenible i eficient de l'aigua, tant en l'ús com en la depuració i el tractament.
14. Oferir assistència tècnica als agricultors i altres negocis afectats per la sequera en la incorporació de mesures i tecnologies per a la millora de la sostenibilitat i eficiència de l'aigua, i acompanyament en la recerca i tramitació de subvencions.

15. Dissenyar quin sistema alimentari li cal a Catalunya, ja que això té molt a veure amb la disponibilitat i assignació de recursos hídrics per a l'agricultura.
16. Continuar les polítiques de conservació i restauració d'ecosistemes aquàtics per part de les administracions públiques competents, per mantenir la biodiversitat, la qualitat de l'aigua i la seva disponibilitat per garantir-ne un ús sostenible en el futur.
17. Millorar i unificar la legislació actual en referència a la gestió de l'aigua potable en baixa, amb una relació publicoprivada més forta i eficient que doni confiança a tots els implicats.
18. Demanar al Govern de l'Estat espanyol, a la Generalitat de Catalunya i a la Unió Europea un front comú per impulsar la redacció d'un pla d'infraestructures europees de l'aigua i de foment de l'eficiència en el seu ús, que permetin millorar la capacitat de garantir la suficiència d'aigua a l'Europa mediterrània davant el canvi climàtic.